

ประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของ
พระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก*

Effectiveness of the Management of the Sub-District Public Training Unit the
Monks in Khao Phra Subdistrict, Mueang District, Nakhon Nayok Province

¹พระณรงค์ ชาติวีโร, พระมหาธงชัย สุนทรธาดาโร, พระครูบรรพตภาวนาวชิธาณ

¹Phra Narong Jātatvīro, Phramaha Thogchai Sundaracaro and
PhrakruBanpotpavanavithan

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Ratchasima Campus, Thailand.

¹Corresponding Author Email: neung1976@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาระดับ 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ 3. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ระหว่าง การวิจัยเชิงปริมาณ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.908 กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสงฆ์ จำนวน 335 รูป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูปหรือคน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา สรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.76$, S.D.=0.20) 2. ค่าความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล กับประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อยู่ในระดับมาก ($r=0.812^{**}$) 3. แนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก พบว่า 1) ส่งเสริมอาชีพสร้างชุมชนยั่งยืนและกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม 2) ใช้กลไก “บวร” (บ้าน-วัด-โรงเรียน/รัฐ) พัฒนาชุมชนด้วยคุณธรรมและผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) ส่งเสริมอาชีพพึ่งพาตนเองและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 4) ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม สุขภาพ เศรษฐกิจ และการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม 5) ใช้สื่อออนไลน์ พัฒนาศูนย์และระบบสืบค้นข้อมูลที่ใช้งานง่าย

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; การบริหารจัดการ; พระสังฆาธิการ

Abstract

This research aimed to 1. Study the level 2. Study the relationship 3. To propose a guideline to promote the effectiveness of the management of the training unit of the people in the sub-district of the Sangha chief in Khao Phra Sub-district, Mueang District, Nakhon Nayok Province. The research methodology was a mixed-methods quantitative research with a reliability of 0.908 for the sample group of 335 monks. The data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, and correlation coefficient. The qualitative research collected data from 9 key informants or people using the descriptive content analysis technique and summarized it as an essay.

The research results found that 1. The overall effectiveness of the management of the training unit of the Sangha in Khao Phra Sub-district, Mueang District, Nakhon Nayok Province was found to be at the highest level ($\bar{x}=4.76$, S.D.=0.20). 2. The relationship between the management of the training unit of the Sangha in Khao Phra Sub-district and the overall effectiveness of the management of the training unit of the Sangha in Khao Phra Sub-district was positively related at a high level ($r=0.812^{**}$). 3. The guidelines for promoting the effectiveness of the management of the training unit of the Sangha in Khao Phra Sub-district, Mueang District, Nakhon Nayok Province were found to be 1) promoting careers to create sustainable communities and cultural conservation activities 2) using the “Bor Wor” mechanism (home-temple-school/state) to develop communities with morality and integrating local wisdom 3) promoting self-reliant careers and supporting ecotourism 4) promoting arts, culture, health, economy, and adaptation in a multicultural society 5) using online media to develop centers and user-friendly information search systems

Keywords: Effectiveness; Management; Sangha.

บทนำ

พระสงฆ์ หรือที่เรียกว่าสังฆรัตนะ เป็นหนึ่งในสามองค์ประกอบสำคัญของพระรัตนตรัย ซึ่งได้แก่ พระพุทธรูป พระธรรม และพระสงฆ์ โดยพระสงฆ์ถือกำเนิดขึ้นหลังจากพระพุทธเจ้าตรัสรู้และใช้เวลาทบพวนธรรมะเป็นเวลา 49 วัน เมื่อพระองค์แสดงธรรมครั้งแรกแก่ปัญจวัคคีย์ จนท่านโกณฑัญญะบรรลุธรรมและขอบวช พระพุทธเจ้าจึงอนุญาตให้บวชด้วยถ้อยคำว่า "เธอจงเป็นภิกษุมานเถิด..." นับเป็นจุดเริ่มต้นของการก่อรูปชุมชน

สงฆ์ในพระพุทธศาสนา ซึ่งมีหน้าที่สืบสานและเผยแผ่พระธรรมวินัยตามคำสอนของพระพุทธเจ้าต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน (พระสุธีวรญาณ, 2549)

ประวัติศาสตร์ไทยพระสงฆ์มีบทบาทสำคัญต่อสังคมในหลายด้าน นอกจากเป็นผู้สืบทอดพระธรรมแล้วยังทำหน้าที่เป็นผู้นำจิตใจและให้ที่พึ่งทางศีลธรรมแก่ประชาชนมาโดยตลอด เช่น ในยามสงคราม ชาวบ้านมักเข้าหาพระสงฆ์เพื่อขอพรให้แคล้วคลาดจากอันตรายหรือได้รับชัยชนะ นอกจากนี้ พระสงฆ์ยังมีส่วนในการอบรมสั่งสอนให้คนในสังคมมีสติ รู้จักหน้าที่ และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ วัดยังเป็นศูนย์กลางการศึกษาและฝึกอบรมประชาชนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการสร้างและรักษาวัฒนธรรมไทยตลอดประวัติศาสตร์ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2546)

ในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งเป็นยุคของเทคโนโลยีการสื่อสารไร้พรมแดน กระแสวัตถุนิยมได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในสังคมไทย ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลายมิติของการพัฒนาประเทศ แม้ว่าความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุจะช่วยยกระดับความสะดวกสบายและมาตรฐานการครองชีพ แต่ก็ได้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติและค่านิยมของผู้คน ทำให้เกิดการพึ่งพาวัตถุและบริโภคนิยมมากขึ้นจนกล่าวได้ว่า คนในยุคปัจจุบันตกอยู่ภายใต้อำนาจของวัตถุนิยมโดยไม่รู้ตัวการแสวงหาประโยชน์ส่วนตนและการแข่งขันในสังคมเมืองใหญ่ที่มีความแออัด นำไปสู่ความสับสนวุ่นวายและความเสื่อมโทรมทางวัฒนธรรม ค่านิยม และคุณภาพชีวิต ไม่เพียงกระทบสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้คน แต่ยังทำให้เกิดการเห็นแก่ตัว เอารอดเอาเปรียบ และขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ปัญหาทางศีลธรรมที่เคยเป็นรากฐานของสังคมเริ่มเลือนหาย สังคมขาดความสงบสุขและเต็มไปด้วยปัญหาสังคม (Social Problems) ที่ทวีความซับซ้อนมากขึ้น (จันทน์ อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ, 2550)

หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ก่อตั้งขึ้นตามดำริของเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินฺธโร) แห่งวัดสามพระยา กรุงเทพมหานคร ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาสังคมและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น อ.ป.ต. มีวัตถุประสงค์หลัก 5 ประการ ได้แก่ (1) ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนประชาชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่หน่วยอบรมตั้งอยู่ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองและพัฒนาชีวิตตามสภาพแวดล้อมของตนได้อย่างเหมาะสม (2) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานระหว่างวัด บ้าน และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าในทุกด้าน (3) เป็นแหล่งรวมความคิดสร้างสรรค์จากประชาชนทุกกลุ่ม เปิดโอกาสให้ผู้มีแนวคิดในการพัฒนาชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านอย่างแท้จริง (4) เป็นศูนย์รวมพลังในการป้องกันภัยคุกคามต่าง ๆ เช่น โจรภัย อัคคีภัย อุทกภัย และวาตภัย โดยเน้นความร่วมมือในการดูแลความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อสร้างความมั่นคงและสันติสุขให้กับทุกคนในชุมชน (5) เป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะข้อมูลสำคัญจากทางราชการ เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัย สามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมในยุคที่ข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง (พิสิฐ เจริญสุข, 2546)

จากประเด็นปัญหาที่กล่าวมา ประกอบกับการที่ผู้วิจัยมีสังกัดในพื้นที่ตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก จึงสนใจศึกษาเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระ

สังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ” ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสำหรับนำไปใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล กับ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยงานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งเป็นการผสมผสานวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. ประชากรเป้าหมาย
ประชากร ได้แก่ ประชาชน ในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก จำนวน 9,289 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย,, 2566)
2. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชน ในตำบลเขาพระ จำนวน 335 คน
  - 2.1 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัย ทำการสุ่มจากกลุ่มประชากร โดยใช้สูตรของ ทาโรยามาเน่ (Yamane, 1973)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย   N   =   จำนวนประชากรทั้งหมด
                   e   =   ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (นิยมใช้ 0.05)
                   n   =   จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อแทนค่าสูตรข้างต้นจะได้

$$n = \frac{2032}{1 + 2032(0.05)^2}$$

$n = 334.21$

$n = 335$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 335 คน

3. การกำหนดวิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ตำรา วารสาร สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม ได้แก่ 1. การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Contents Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นคำถามการวิจัยกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในรูปแบบของเทคนิคการวิเคราะห์ IOC (Index of Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบไม่น้อยกว่า 5 คน ได้ผลการหาค่า IOC ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 2. การหาค่าความเที่ยง (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ไปปรับปรุงจากขั้นตอนการหาค่า IOC แล้วไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยหรือพื้นที่ในการวิจัย จำนวน 30 ชุด ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของความเชื่อมั่นแบบสอบถาม (Try out) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.908

3.2 วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแจกแบบสอบถาม

2) ผู้วิจัยเสนอติดต่อขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงเจ้าคณะตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

3) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่รับกลับมาก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสังคมศาสตร์

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปทำการตรวจสอบความถูกต้อง การลงรหัส และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์เพื่อทำการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์การนำเสนอและสรุปผลการวิจัย โดย 1) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ สถิติ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (สิน พันธุ์พินิจ, 2557)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัย จำนวน 9 รูปหรือคน

2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview Form) โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขอนหนังสือจาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

3.2 ทำการนัดวัน เวลาและสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

3.3 นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการ ดังนี้

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์ ทำการถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ จำแนกเป็นประเด็น แล้วเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

4.2 วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

4.3 สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิภาพการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1. ข้อที่ 2. และข้อที่ 3 ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

ตารางที่ 1 ระดับการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยภาพรวม

(n=335)

ประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระ สังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1) ด้านสงเคราะห์และอนุเคราะห์ประชาชนในท้องถิ่น	4.76	0.24	มากที่สุด
2) ด้านเป็นศูนย์กลางประสานงานระหว่างวัด บ้าน และหน่วยงาน	4.75	0.25	มากที่สุด
3) ด้านเป็นศูนย์รวมความคิดของประชาชนทุกหมู่เหล่า	4.77	0.24	มากที่สุด
4) ด้านเป็นศูนย์รวมพลังในการป้องกันหมู่บ้านให้เกิดสันติสุข	4.76	0.24	มากที่สุด
5) ด้านเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารของทางราชการที่ถูกต้อง	4.78	0.22	มากที่สุด
โดยภาพรวม	4.76	0.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.6 ประชาชนมีระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.76$, S.D.=0.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล กับ ประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

(n=335)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (p)					
	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Total Y
X1	0.600**	0.646**	0.582**	0.546**	0.580**	0.718**
X2	0.618**	0.572**	0.601**	0.522**	0.552**	0.697**
X3	0.532**	0.582**	0.539**	0.441**	0.514**	0.635**
Total X	0.693**	0.713**	0.682**	0.597**	0.652**	0.812**

** ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (2 tailed)

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล กับ ประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อยู่ในระดับมาก ($r=0.812^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

แนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก พบว่า ด้านสงเคราะห์และอนุเคราะห์ประชาชนในท้องถิ่น

ส่งเสริมอาชีพสร้างชุมชนยั่งยืนและกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม ด้านเป็นศูนย์กลางประสานงานระหว่างวัด บ้าน และหน่วยงาน ใช้กลไก “บวร” (บ้าน-วัด-โรงเรียน/รัฐ) พัฒนาชุมชนด้วยคุณธรรมและผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านเป็นศูนย์รวมความคิดของประชาชนทุกหมู่เหล่า ส่งเสริมอาชีพพึ่งพาตนเอง และสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านเป็นศูนย์รวมพลังในการป้องกันหมู่บ้านให้เกิดสันติสุข และ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม สุขภาพ เศรษฐกิจ และการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม ด้านเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารของทางราชการที่ถูกต้อง ใช้สื่อออนไลน์ พัฒนาศูนย์และระบบสืบค้นข้อมูลที่ใช้งานง่าย

องค์ความรู้ใหม่

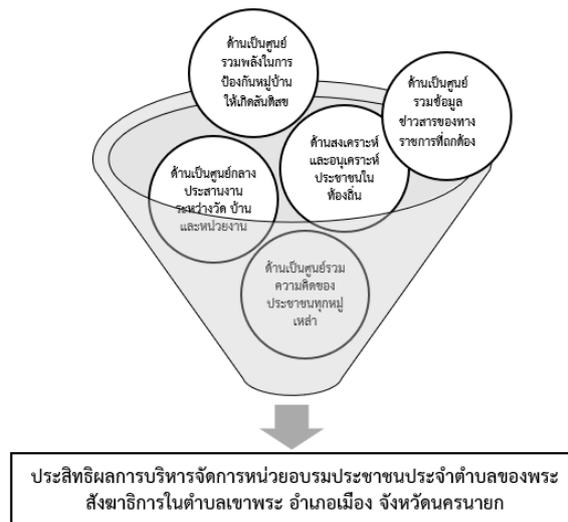

Figure 1: Knowledge Synthesized from the Research

การบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการเน้น 3 ด้านหลัก คือ การฝึกอบรม, การช่วยเหลือประชาชน, และ การบริหารการเงินและครุภัณฑ์ ซึ่งเชื่อมโยงกับ 5 มิติของประสิทธิผล ได้แก่ การสงเคราะห์ประชาชน, การเป็นศูนย์กลางประสานงานระหว่างวัด บ้าน และหน่วยงาน, การเป็นศูนย์รวมความคิดของประชาชน, การสร้างสันติสุขในชุมชน, และ การเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารของทางราชการ การจัดการอบรมที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นช่วยเสริมบทบาทพระสงฆ์ให้เป็นผู้นำทางศีลธรรมและขับเคลื่อนชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ประชาชนมีระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.76$, S.D.=0.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสังฆรักษ์เสกสรร ธีรภโร (พรมศรี) (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.77$, S.D.=0.609) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูธีรภัทรจारी (พิชิต ธีรภโท) (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.73$, S.D.=0.64) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

วัตถุประสงค์ที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล กับประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อยู่ในระดับมาก ($r=0.812^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาภุชชิตชัย กิตติธมโม (นาคกล่อม) (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่าผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีอายุและการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสังฆรักษ์สุเทพ สุเทโว (ชูชีพ) (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลคลองข่อย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารจัดการของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลคลองข่อย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เพศ อายุ การศึกษา มีผลให้ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลคลองข่อย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 3 แนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก พบว่า ด้านสงเคราะห์และ

อนุเคราะห์ประชาชนในท้องถิ่น ส่งเสริมอาชีพสร้างชุมชนยั่งยืนและกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม ด้านเป็นศูนย์กลางประสานงานระหว่างวัด บ้าน และหน่วยงาน ใช้กลไก “บวร” (บ้าน-วัด-โรงเรียน/รัฐ) พัฒนาชุมชนด้วยคุณธรรมและผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านเป็นศูนย์รวมความคิดของประชาชนทุกหมู่เหล่า ส่งเสริมอาชีพพึ่งพาตนเอง และสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านเป็นศูนย์รวมพลังในการป้องกันหมู่บ้านให้เกิดสันติสุข และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม สุขภาพ เศรษฐกิจ และการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม ด้านเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารของทางราชการที่ถูกต้อง ใช้สื่อออนไลน์ พัฒนาศูนย์และระบบสืบค้นข้อมูลที่ใช้งานง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวิจิตรวัชชัย (ขวัญชัย วรบุญโญ) (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาชุมชนของหน่วยอบรม ประชาชนประจำตำบลในจังหวัดพิจิตร” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาชุมชนของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในจังหวัดพิจิตร คือรูปแบบการบูรณาการ การดำเนินงานตามภารกิจ 8 ด้าน ด้วยวิธีจัดการเชิงคุณภาพ PDCA โดยการมีส่วนร่วมของพลัง 3 ประสาน คือบ้าน วัด โรงเรียน พบว่า (1) การวางแผนงานมีการประชุมร่วมกัน 3 ประสานวางแผนกำหนดนโยบายการดำเนินกิจกรรม ตามภารกิจ 8 ประการ (2) การลงมือปฏิบัติงานร่วมกันปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ คำนึงถึงความคุ้มค่าเชิงทรัพยากรและผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ประชาชน และ (3) ด้านการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานการติดตามผล รับทราบการรายงานผลจากผู้มีส่วนร่วมทุกช่องทางในทุกกิจกรรมที่ได้ดำเนินการ ตามภารกิจ 8 ประการ ร่วมกันตรวจสอบ และประเมินเพื่อหาทางแก้ไขปรับปรุงเรื่องที่บกพร่องและพัฒนาสร้างสรรค์ แนวปฏิบัติที่ดีเพิ่มเติมมากขึ้น (4) ด้านการปรับปรุงแก้ไขคือนำผลประเมินมาหาทางดำเนินการใหม่ให้ได้ผลดีกว่าเดิมในกิจกรรมทั้ง 8 ประการ รวมถึงการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนทักษะการทำงานให้ทันสมัยมากขึ้นนำนวัตกรรมใหม่ๆ สอดแทรกไปในภาระงานทุกเรื่อง คือ (1) ด้านศีลธรรมและวัฒนธรรมการจัดกิจกรรมจูงใจให้ประชาชนยึดถือการรักษาศีล 5 โดยจัดวัดเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านข้อมูลสารสนเทศ ที่ทันสมัย (2) ด้านสุขภาพอนามัยวัดเป็นต้นแบบด้านสาธารณสุขมูลฐาน (3) ด้านสัมมาชีพ ส่งเสริมให้ประชาชน ถ่ายทอดให้กับเด็กเยาวชนรุ่นหลัง (4) ด้านสันติสุข พัฒนาผู้นำต้นแบบรักษาศีล 5 (5) ด้านศึกษาสงเคราะห์เน้นการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้นำแรงกล้าด้านศีลธรรม คุณธรรม (6) ด้านสาธารณสุขส่งเสริมหนุนการจัดกิจกรรมจิตอาสาทำงานสงเคราะห์ชุมชน (7) ด้านกตัญญูกตเวทีตาธรรมจัดกิจกรรมเสริมสร้างกตัญญู รู้คุณ การทำบุญรดน้ำขอพรผู้สูงอายุ (8) ด้านสามัคคีธรรม การใช้หลัก “บวร” และงานจิตอาสา ปลูกฝังจิตสำนึกในการอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคีในสังคม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูใบฎีกาสะอาด ปญญาทีโป (ดิษฐ์สุวรรณ) (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในชุมชน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 2” ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในชุมชน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 2 นั้น พบว่าพระสงฆ์สามารถตัดสินใจดำเนินโครงการต่าง ๆ ได้ทันที โดยได้รับการสนับสนุนจากภาคประชาชนและชุมชน โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนของพระสงฆ์มีบทบาทสำคัญต่อชุมชน ประชาชนให้การยอมรับและสนับสนุน ควรดำเนินการเชิงรุกต่อไป พระสงฆ์สามารถควบคุมโครงการให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และสามารถขยายโครงการต่อไปในระยะยาวได้ และได้โอกาสเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. คณะสงฆ์ควรให้หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลการจัดฝึกอบรมการพัฒนาศักยภาพของตนเองและเป็นหน่วยงานขับเคลื่อนและประสานงานกับผู้นำชุมชน
2. คณะสงฆ์และหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ควรเร่งพัฒนาปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับชุมชน และสร้างความร่วมมือจาก บ้าน วัด และหน่วยงานรัฐ
3. คณะสงฆ์ควรดำเนินการมีประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการในการเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาหมู่บ้านผ่านหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล
4. คณะสงฆ์และหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลควรมีการสนับสนุนและเข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์รวมพลังจะช่วยให้หมู่บ้านเกิดสันติสุขอย่างยั่งยืน
5. คณะสงฆ์และหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ควรมีรูปแบบและช่องทางการนำเสนอข้อมูลของศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารของทางราชการที่น่าเชื่อถือ

References

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย,. (12 สิงหาคม 2566). สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร. เข้าถึงได้จาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/displayData>
- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ. (2550). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระครูธีรภัทรจารย์ (พิชิต ธีรภทฺโท). (2566). ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *สารนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูใบฎีกาสะอาด ปัญญาทีโป (ดิษฐสุวรรณค์). (2558). รูปแบบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในชุมชน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 2. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวิจิตรวัชชัย (ขวัญชัย วรบุญโญ). (2564). การพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาชุมชนของหน่วยอบรม ประชาชนประจำตำบลในจังหวัดพิจิตร. *ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสังฆรักษ์สุเทพ สุเทโว (ชูชีพ). (2566). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลคลองข่อย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. *สารนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระครูสังฆรักษ์เสกสรร ธีรงกูโร (พรมศรี). (2564). ประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา. *สารนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *มองสันติภาพโลกผ่านภูมิหลังอารยธรรมโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- พระมหากฤษธิชัย กิตติธมโม (นาคกล่อม). (2564). ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *สารนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุธีวรญาณ. (2549). *พุทธศาสตร์ปริทรรศน์*. กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ.
- พิสิฐ เจริญสุข. (2546). *การปฏิบัติงานของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล*. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2557). *เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท จูนพับลิชชิง จำกัด.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Tokyo: Aoyama Gakuin University.